

Nr 213.

Av herr **Staxäng m. fl.**, om understöd åt de ombordanställda vid 1950 års sillfiskeexpedition till Island.

Olyckliga omständigheter, över vilka ingen mänsklig makt råder, gjorde sillfisket vid Island sommaren 1950 till ett kännbart ekonomiskt débâcle för 50-talet däri deltagande svenska fiskebåtar. Andra länders islandsexpeditioner och islänningarna själva ställdes inför samma katastrofartade utfall av fisket. Det var inte sillfångsterna som uteblevo utan fiskevädret, vilket blev det sämsta i mannaminne och grusade förhoppningarna om ett åtminstone normalt utbyte, kvantitativt såväl som värdemässigt.

Man kan härvidlag tala om mer än enbart en sådan naturlig växling i fisket, som dess utövare alltid måste räkna med och finna sig i. Den till endast en tredjedel begränsade fångsten och det från 2,19 till endast 0,94 milj. kr. reducerade värdet därav för osökt tanken till de naturkatastrofer, som stundom kunna drabba våra jordbrukare med fruktansvärd styrka och vid vilka det med full rätt anses vara samhällets plikt att i någon mån lätta bördan för därav direkt hemsökta.

Väderleksförhållandena voro ifrågavarande säsong så vidriga vid Island, att vår sillflotta där icke ens hade hälften så många effektiva fiskedagar som exempelvis sommaren förut. Fångsten sjönk som följd därav katastrofartat från ca 82 procent av den 1949 till 54 750 tunnor kontrakterade fångsten, fördelad på 79 båtar, till endast 34,1 procent av en kontrakterad fångst på inalles 41 226 tunnor, fördelad på 50 båtar.

Medelfångsten per båt reducerades alltså så kraftigt som från ca 693 till endast 280 tunnor. Tyvärr fingo åtskilliga nöja sig med bara ett hundratal tunnor, och förlusterna blevo för dessa båtar så mycket kännbarare, som de icke kunde fiska ens till de väsentligaste utgifterna. Parentetiskt kan nämnas, att omkostnaderna ökat rätt avsevärt jämfört med säsongen 1949, bl. a. äro oljan och redskapen dyrare, samtidigt som det kontrakterade priset per tunna av flera orsaker satts 2 kr. lägre än då.

Det är lätt att föreställa sig, vad ett inkomstbortfall av en så betydande storleksordning som 1,25 milj. kr. betyder i skärgårdssamhällen, där man måste kalkylera med islandsfisket som en viktig inkomstkälla vid en tidpunkt, då inkomsterna på den mindre fraktfarten och annat fiske vanligtvis inflyta sparsammare för denna grupp yrkesutövare. Ett sådant bakslag blir djupt kännbart för såväl den enskilde som samhället. Den förre får finna sig i ett par månaders inkomstlöst hårt arbete; är han båtägare med del i båt och redskap, måste han dessutom med egna medel gälda större delen av de med hans felslagna islands-

expedition förenade kostnaderna. Samhället ser sitt skatteunderlag försämrat med alla de bekymmer på kortare och längre sikt, som detta innebär.

Ogynnsam utveckling av skärgårdssamhällenas näringsliv, enkannerligen fisket, sjunkande skatteunderlag och höjda utdebiteringar öka risken för att försörjningsbördan i ännu högre grad än hittills flyttas över på de äldre, vilka icke i likhet med de yngre och fullt arbetsföra kunna söka sig därifrån. Risken för en sådan stagnerande utveckling är större, om fiskarbefolkningen lämnas att av egen kraft bära de bördor, som ett felslaget fiske av naturkatastrofs karaktär kan komma att lägga på dem utan deras egen förskyllan. Eventualiteten av att de yngre inför sådana påfrestningar överge exempelvis islandsfisket får icke bagatelliseras, utan utgör en fara som man i tid bör motverka. Redan nu föreligger med tanke på det nödläge, som det ödesdigra ekonomiska bakslaget vid fjolårets islandsfiske på sina håll skapat, risk för att färre bohusbåtar pröva fiske-lyckan vid Island i sommar.

Det är ingen obillig tanke att likställa fjolårets felslagna islandsfiske med de nederbörds katastrofer, som senare ödelade så många svenska jordbrukares odlar-möda. Ansträngningarna att på annat sätt hjälpa islandsfiskarena i deras iråkade ekonomiska svårigheter ha dess värre misslyckats, och därför torde ingen annan utväg återstå än att staten ger dem direkt pekuniär hjälp. Med hänsyn till katastrofens omfattning torde minst 140 000 kr. böra komma i fråga som understöd att fördelas bland de ombordanställda på deltagande båtar i fjolårets expedition. Prövningen av de individuella behoven samt de beräknings- och avvägningsgrunder, som därvidlag böra komma i fråga, torde lämpligast kunna anförtros ett objektivt, statligt organ, förslagsvis statens jordbruksnämnd.

Med hänvisning till vad ovan anförts, få vi därför hemställa,

att riksdagen måtte anvisa 140 000 kr. till understöd åt de ombordanställda vid fjolårets sillfiskeexpedition till Island, att fördelas på de grunder statens jordbruksnämnd efter prövning finner skäligt.

Stockholm den 25 januari 1951.

Ernst V. Staxäng.

Birger Utbult.

C. O. Carlsson
i Bakeröd.